

Odluka:
Rev 327/2013-2

Zbirni podatci

Broj odluke: Rev 327/2013-2

Datum odluke: 06.03.2019

Vrsta odluke: Presuda

Vrsta predmeta: Građanski - revizija

Odjel: GRAĐANSKI ODJEL

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 327/2013-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Davorke Lukanović-Ivanišević predsjednice vijeća, Ljiljane Hrastinski Jurčec članice vijeća i sutkinje izjaviteljice, Mirjane Magud članice vijeća, Željka Šarića člana vijeća i mr. sc. Dražena Jakovine člana vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Z. d.d. Z., koju zastupaju punomoćnici iz Odvjetničkog društva H., R. i partneri, odvjetnici u Z., protiv tuženika A. M. iz S., radi isplate, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Županijskog suda u Splitu poslovni broj GŽo-51/12 od 18. listopada 2012., kojom je djelomično potvrđena i djelomično preinačena presuda Općinskog suda u Splitu poslovni broj P2-4217/10 od 1. prosinca 2011., u sjednici održanoj 6. ožujka 2019.,

presudio je:

1. Preinačava se presuda Županijskog suda u Splitu poslovni broj GŽo-51/12 od 18. listopada 2012., u dijelu II. i III. njene izreke i sudi:

„Odbija se kao neosnovana žalba tuženika A. M. protiv dijela točke II. izreke presude Općinskog suda u Splitu, poslovni broj P2-4217/10 od 1. prosinca 2011., kojim je naloženo tuženiku isplatiti tužiteljici daljnji iznos od 4.135,52 EUR u kunsnoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju HNB na dan isplate te protiv točke III. izreke ove odluke (rješenje o troškovima parnice) kojom je tuženiku naloženo da tužiteljici naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 14.062,27 kn, sve u roku od 15 dana i potvrđuje prvostupanjska presuda u tom dijelu.“

2. Tuženiku se nalaže naknaditi tužitelju i daljnje troškove - troškove revizije u iznosu od 3.195,00 kn, u roku od 15 dana od primitka ove odluke.

Obrazloženje

Presudom Općinskog suda u Splitu poslovni broj P2-4217/10 od 1. prosinca 2011., suđeno je:

„I. Ukida se platni nalog sadržan u rješenju o ovrsi javnog bilježnika M. P. iz S. pod br. Ovr-5334/10 od 8. ožujka 2010.g.

II. Nalaže se tuženiku A. M., ..., S., da tužiteljici Z. d.d. Z., ... isplati iznos od EUR 20.614,44 u kunsnoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju HNB na dan isplate zajedno sa zakonskom zateznom kamatom tekućom na iznos od EUR 16.478,92 od 21. rujna 2011.g. do isplate po stopi koja se, sukladno čl. 29. st. 2. Zakona o obveznim odnosima za svako polugodište određuje uvećanjem eskontne stope HNB-a koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu za pet

postotnih poena, sve u roku od 15 dana.

III. Nalaže se tuženiku da tužiteljici naknadi troškove parbenog postupka u iznosu od 14.062,27 kn, sve u roku od 15 dana.“

Presudom Županijskog suda u Splitu poslovni broj GŽo-51/12 od 18. listopada 2012., u povodu žalbe tuženika, odlučeno je:

„I. Djelomično se odbija kao neosnovana žalba tuženika te se potvrđuje presuda Općinskog suda u Splitu broj P2-4217/10 od 1. prosinca 2011., godine u dijelu točke II. izreke kojim je naloženo tuženiku isplatiti tužiteljici iznos od 16,478,92 EUR u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju HNB na dan isplate, zajedno sa zateznom kamatom tekućom od 21. rujna 2011. godine do isplate po stopi koja se određuje uvećanjem eskontne stope HNB koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje je prethodilo tekućem polugodištu uvećanoj za pet postotnih poena.

II. Djelomično se uvažava žalba tuženika te se preinačuje presuda Općinskog suda u Splitu broj P2-4217/10 od 1. prosinca 2011. godine u pobijanom dijelu točke II. izreke kojim je naloženo tuženiku isplatiti tužiteljici daljnji iznos od 4.135,52 EUR u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju HNB na dan isplate, tako da se u tom dijelu tužbeni zahtjev odbija kao neosnovan.

III. Dužan je tuženik u roku od 15 dana isplatiti tužiteljici s osnove parničnog troška iznos od 11.249,81 kuna.“

Protiv toč. II. i toč. III. drugostupanjske presude tužiteljica podnosi reviziju zbog razloga propisanih čl. 382. st. 2. Zakona o parničnom postupku u kojoj iznosi materijalno pravno pitanje te razloge zbog kojih smatra da je to pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni. Predlaže da Vrhovni sud Republike Hrvatske pobijanu odluku preinači na način da preinači pobijani dio presude na način da u cijelosti usvoji tužbeni zahtjev i tuženika obveže na naknadu parničnih troškova, kao i troškova ove revizije.

Tužiteljica nije odgovorila na reviziju tuženika.

Revizija je dopuštena i osnovana.

Prema odredbi čl. 382. st. 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 84/08 i 57/11 - dalje: ZPP), stranke koje ne mogu protiv pravomoćne drugostupanjske presude podnijeti redovnu reviziju (čl. 382. st. 1. ZPP), mogu podnijeti tzv. izvanrednu reviziju ako odluka u sporu ovisi o rješenju nekog materijalno pravnog ili postupovno pravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, primjerice: 1) ako o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvaćanje odlučujući u pojedinim predmetima na odjelnoj sjednici, a riječ je o pitanju o kojemu postoji različita praksa drugostupanjskih sudova, 2) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje, ali je odluka drugostupanjskoga suda utemeljena na shvaćanju koje nije podudarno s tim shvaćanjem i 3) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje i presuda se drugostupanjskoga suda temelji na tom shvaćanju, ali bi - osobito uvažavajući razloge iznesene tijekom prethodnoga prvostupanjskoga i žalbenoga postupka, zbog promjene u pravnom sustavu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima te odlukom Ustavnoga suda Republike Hrvatske, Europskoga suda za ljudska prava ili Europskog suda - trebalo preispitati sudsku praksu.

U takvoj reviziji stranka treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg ju je podnijela uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose te izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni (čl. 382. st. 3. ZPP). Ocjena važnosti postavljenog pitanja uvjetovana je time je li riječ o pitanju o čijem rješenju ovisi odluka u konkretnom sporu. Dakle, da bi ovaj sud mogao pristupiti ocjeni je li riječ o pravnom pitanju važnom za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni potrebno je da revizija ispunjava tri pretpostavke dopustivosti: određeno pravno pitanje i određeno navedene razloge zbog kojih revident smatra da je to pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana te da je riječ o pitanju o čijem rješenju ovisi odluka u konkretnom sporu.

Predmetni spor vođen je povodom zahtjeva tužiteljice za isplatom duga po otkazanom Ugovoru o nenamjenskom kreditu.

Prvostupanjskom presudom prihvaćen je zahtjev tužitelja u cijelosti te je naloženo tuženiku isplatiti tužitelju iznos od EUR 20.614,44 u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju HNB-a na dan isplate (od čega se iznos od EUR 16.478,92 odnosi na glavnično potraživanje, a iznos od EUR 4.135,52 na dospjele zakonske zatezne kamate - za razdoblje od otkaza Ugovora do

dana obračuna - 20. rujna 2011.) s daljnjom zakonskom zateznom kamatom koja teče na iznos glavnice od EUR 16.478,92 od 21. rujna 2011. do isplate.

Odlučujući povodom žalbe tuženika protiv prvostupanjske presude, drugostupanjski sud je pobijanom odlukom preinačio prvostupanjsku presudu na način da je odbio tužbeni zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od EUR 4.135,52 kao neosnovan, te preinačio prvostupanjsku odluku u pogledu dosuđenog parničnog troška tužitelju s obzirom na razmjeran uspjeh u sporu.

U bitnome drugostupanjski sud navodi da nije osnovan zahtjev tužitelja za isplatu iznosa od EUR 4.135,52 na ime kapitaliziranih (obračunatih zakonskih zateznih kamata u apsolutnom iznosu), budući da izražavanje dospjelih zakonskih zateznih kamata u apsolutnom iznosu predstavlja zabranjeni anatocizam.

Tužiteljica podnosi predmetnu reviziju zbog toga što smatra da drugostupanjski sud pogrešno tumači odredbe Zakona o obveznim odnosima, koje se odnose na zahtjev za isplatu dospjelih zakonskih zateznih kamata izraženih u apsolutnom iznosu, čime direktno ugrožava ravnopravnost svih građana i dovodi u pitanje jedinstvenu primjenu zakona. Ovo posebno iz razloga što o predmetnom pravnom pitanju postoji različita sudska praksa drugostupanjskih sudova, odnosno različito tumačenje navedenih zakonskih odredbi.

Revizija tužiteljice sadrži materijalnopravno pitanje koje glasi:

„(...) predstavlja li zahtjev za isplatu dospjelih zakonskih zateznih kamata izraženih u apsolutnom iznosu zabranjeni anatocizam?“

U obrazloženju (opravdavanju važnosti) postavljenog pitanja tužiteljica navodi kako je pobijana odluka utemeljena je na shvaćanju koje nije podudarno s shvaćanjem drugih drugostupanjskih sudova relevantne odredbe čl. 29. st. 1. i čl. 31. st. 1. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 35/05 i 41/08 - dalje: ZOO) tumače, u bitnom, na način da uglavničene kamate predstavljaju one kamate koje su iskazane u apsolutnom iznosu i na koje se traže daljnje kamate (što predstavlja zabranjeni anatocizam), a ne dospjele kamate obračunate i iskazane u apsolutnom iznosu ukoliko se na taj iznos ne traže daljnje kamate.

Tužiteljica iznosi shvaćanje Županijskog suda u Zagrebu koji je u vezi sa spornim pitanjem u odluci poslovni broj GŽ-4481/09 izrazio shvaćanje prema kojem „(...) je sud prvog stupnja pogrešno primijenio materijalno pravo kada je ukinuo rješenje o ovrsi za iznos od kn 4.614,31 koji predstavlja u apsolutnom iznosu izražene neisplaćene dospjele zakonske zatezne kamate, na koji tužitelj ne potražuje daljnju zateznu kamatu, a budući je tako izraženo dospjelo potraživanje tužitelja u skladu i sa Zakona o obveznim odnosima (...)“ te shvaćanje Visokog Trgovačkog suda Republike Hrvatske koji je u odluci poslovnog broja PŽ- 2521/00 također izrazio shvaćanje prema kojem je „(...) tužitelj imao pravo kamatu obračunati i izraziti u apsolutnom iznosu, ali na tako obračunatu kamatu nema pravo na kamatu. To pravo temeljem čl. 279. st. 2. ZOO ima od dana podnošenja zahtjeva sudu, ali samo ako su se one osamostalile, jer je glavnica plaćena. Zatezna kamata nastaje kao posljedica zakašnjenja u ispunjenju određene novčane obveze i teče sve do njezinog ispunjenja, zbog čega je neodvojiva od glavnog duga i zajedno s njim čini cjelinu, sve dok glavni dug ne bude plaćen, kada se zahtjev za kamatu osamostaljuje. Na iznos od 46,50 kn teče zatezna kamata sve do isplate tog iznosa, a do tada čini s tim glavnim dugom cjelinu. Tužitelj je mogao zahtjev za isplatu kamate izraziti u apsolutnom iznosu, što je on i učinio, te je uz glavnice od 46,50 kn zatražio i kamatu obračunatu do određenog dana u iznosu od 434,57 kn, a mogao je to učiniti tako da zateznu kamatu zahtijeva po propisanoj stopi. Međutim i u jednom i u drugom slučaju na iznos kamate ne može zahtijevati zateznu kamatu (...)“

S obzirom na sve naprijed navedeno, po ocjeni ovoga suda, revizija tuženika sadrži sve potrebne elemente za dopuštenost, a s obzirom na to da je drugostupanjska utemeljena na shvaćanju koje nije podudarno s već zauzetim shvaćanjem revizijskog suda (čl. 382. st. 2. toč. 2. ZPP), ovaj sud nalazi da je predmetna revizija i osnovana.

Mjerodavno materijalno pravo sadržano je u odredbama ZOO:

- odredbi čl. 29. st. 1. ZOO, koji glasi: „Dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate.“ i

- odredbi čl. 31. st. 1. ZOO koja glasi: „Na dospjele a neisplaćene zatezne kamate ne teku zatezne kamate, osim kad je to zakonom određeno.“

Prema shvaćanju ovoga suda, zatezne kamate imaju obilježje akcesornosti jer nastaju kao posljedica zakašnjenja u ispunjenju

određene novčane obveze i teku sve do njezina ispunjenja. Dok glavna obveza (glavni dug) ne bude ispunjen, tj. dok glavni dug ne bude plaćen, zatezne kamate kao sporedna tražbina nedjeljive su od njega i čine cjelinu s glavnim dugom. To proizlazi iz čl. 160. st. 2. ZOO. Tek nakon podmirenja glavne novčane tražbine, ako nisu plaćene i zatezne kamate, one se osamostaljuju, obračunavaju se u apsolutnom iznosu i kao za glavnu tražbinu, radi njihove isplate, može se podnijeti tužba sudu radi ostvarivanja prava na tzv. procesne kamate (čl. 31. st. 2. ZOO). Međutim, ako se zahtijeva obračunata kamata za određeno razdoblje dugovanja bez procesnih kamata - jer zatezna kamata i dalje teče na glavnici koja nije plaćena, onda nije riječ o osamostaljivanju kamate, već jednostavno o drugačijem načinu njenog izražavanja jer umjesto opisnog „koje teku od (...) do (...) po stopi (...)“, nema nikakve zapreke izraziti je kao kapitaliziranu (izraženu u apsolutnom iznosu za to određeno razdoblje).

Za postojanje (zabranjenog) anatocizma nije odlučan način na koji je zatezna kamata izražena, već nemogućnost da se na tu kamatu (neovisno kako je izražena) zahtijeva daljnja (procesna) kamata prije nego je glavnica plaćena.

Konačno, i ovaj revizijski sud je takvo shvaćanje izrazio u svojim odlukama. Tako u odluci II Rev 187/1999-2 od 22. svibnja 2003., navodi: „(...) pravilan je pravni stav nižestupanskih sudova, da se procesne (zatezne) kamate iz čl. 279. st. 2. ZOO na dospelje zatezne kamate ne mogu zahtijevati sve dok ne prestane glavno novčano potraživanje iz kojega proizlaze zatezne kamate, pa i kad su zatezne kamate obračunate i utužene u apsolutnom iznosu uz glavni dug (...) Zatezne kamate se mogu utužiti u apsolutnom iznosu uz glavni dug, ali od dana tužbe na njih ne teku procesne kamate, jer zatezne kamate i dalje teku na glavno potraživanje.“

Nakon svega izloženog treba zaključiti da se drugostupanska odluka u pobijanom dijelu temelji na shvaćanju koje je suprotno shvaćanju izraženom u citiranoj odluci ovoga suda te da je odbijanjem zahtjeva za isplatom obračunate dospelje zatezne kamate pogrešno primijenjeno materijalno pravo, pa je valjalo (čl. 395. st. 1. ZPP) reviziju tužitelja uvažiti i preinačiti drugostupansku presudu na način kako je to učinjeno u izreci ove presude.

Kad se povodom pravnog lijeka preinačuju nižestupanske odluke, potrebno je odlučiti o ukupnim troškovima spora (čl. 166. st. 2. ZPP).

S obzirom na to da su odbijanjem žalbe tuženika tužiteljici pripali

ukupni troškovi parnice sukladno odluci prvostupanskog sukladno pravilima iz odredbe čl. 154. st. 1. u vezi s čl. 155. st. 1. i 2. ZPP, te primjenom pravila Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine“ broj 91/04, 37/05, 59/07, 148/09 - dalje: OT) i te Zakona o sudskim pristojbama („Narodne novine“ broj 74/95, 57/96, 137/02, 26/03 i 125/11), to je tužiteljici valjalo priznati samo još daljnje troškove ove revizije i to: 150 bodova za sastav revizije (Tbr. 10/4) ili 1.500,00 kn uvećanih za PDV 25% ili 375,00 kn te iznos sudske pristojbe na reviziju od 1.320,00 kn, odnosno ukupno iznos od 3.195,00 kn.

Stoga je tuženiku naloženo naknaditi tužiteljici i daljnje troškove u iznosu 3.195,00 kn (toč. 2. izreke ove presude).

Zagreb, 6. ožujka 2019.

Predsjednica vijeća:
Davorka Lukanović-Ivanišević, v.r.